

A man with dark hair, wearing a black suit jacket, a white shirt, and a white tie, is smiling broadly. He is balancing a long, thin, light-colored object horizontally on his upper teeth. The object has a wooden handle on the left side. He has his hands held out in front of him, palms up, in a gesture of surprise or presentation. The background is a dark, textured wall made of rectangular stone tiles.

PASPOORT

Naam: Joxe Migel (Txemi) Etxebarria.

Geboortedatum: 09-10-1980.

Geboorteplaats: Arrasate
(Baskenland, Spanje).

Woonplaats: Leopoldsburg (België).

Instrument(en): Hoorn en piano.

Muziekopleidingen: Muziekdocent
(Universiteit van Baskenland),
Master hoorn, Master orkestdirectie
(Conservatorium Maastricht
en Koninklijk Conservatorium
Antwerpen).

Begonnen bij: Bergarako Udal Musika
Banda (Harmonieorkest van Bergara).
In Nederland bij harmonie Sint Petrus
& Paulus Wolder-Maastricht.

Dirigent bij: harmonie Sint
Aemiliaan Bleijerheide-Kerkrade, Tot
Onderling Genoegen Welten-Heerlen,
Gildenbonds Harmonie Boxtel, CoMA
Maastricht (Contemporanean Music
for All), Ensemble Oihua (professioneel
hedendaags ensemble Rotterdam).

Overige functies/activiteiten:
Componeren, arrangeren, docent
hoorn en vast lid van Blazersensemble
Zuiderwind.

“Muziek is het beste excuus om mensen samen te brengen”

In de rubriek De Dirigent brengt Klankwijzer een portret van een dirigent of instructeur uit de amateurmuziek. In deze aflevering laat de in Spanje geboren, in België wonende en in Nederland werkende dirigent Txemi Etxebarria zijn licht schijnen over de hedendaagse blaasmuziek.

SAMENSTELLING: ONZE REDACTIE • FOTO'S: FOTO MYRÈSE

Wie is Txemi Etxebarria?

In mijn vroegste herinneringen leerde ik eerst buzen, dan zingen en dan pas praten. Baskisch is dan ook een erg lastige taal om te leren, moet je weten. En muziek is alom vertegenwoordigd in Baskenland. Het wordt je werkelijk met de paplepel ingegoten.

Deze stevige basis van de folkloremuziek heeft me van kinds af aan geïntregeerd en in de ban gehouden. Ook nu nog is muziek sterk aanwezig in mijn dagelijks leven. Zo geef ik geregeld online les, ben ik bezig met een arrangement en schreef ik net de laatste noten van een nieuwe compositie. Ook heb ik bijna iedere avond contact met een vriend in Spanje waarmee ik een musical aan het uitwerken ben die in 2021 in première gaat. De burens genieten - hoop ik - van de gevarieerde muziek die bij ons in huis weerklinkt.

Meermaals per jaar komen we samen met vrienden om lekker amateuristisch samen muziek te maken en te improviseren. Hoe meer cider of bier - afhankelijk van het land waarin we ons bevin-

den - er vloeit, hoe knapper de filmpjes achteraf.

Hobby's buiten de muziek?

Wandelen met de honden, beoefenen van de Chinese bewegingsleer QiGong, mountainbiken en lezen.

Hoe ben je in de muziekwereld terecht gekomen?

Mijn vader zingt en speelt gitaar en mondharmonica. Die mondharmonica was mijn eerste instrument. Ik hoefde alleen maar te blazen!

Hoe ben je uiteindelijk dirigent geworden?

Door mijn compositieleraar Jef Penders groeide mijn passie voor meer dan muziek spelen alleen.

Wat trekt je aan in het vak van dirigent?

Samen met de muzikanten een verhaal achter de muziknoten ontdekken. Hoe we zonder woorden met elkaar kunnen communiceren. De adrenaline en de energie van zo veel mensen in mijn handen en in de lucht te voelen.

“

Deze stevige basis van de folkloremuziek heeft me van kinds af aan geïntregeerd.

Een groot verschil is verder dat harmonieën vrijwel volledig door de gemeente gesubsidieerd worden. Muzikanten hoeven geen contributie te betalen en ook de instrumenten niet te huren.

Had of heb je een voorbeeld?

Mijn oud leraren Jan Stulen voor de techniek, Enrico Delamboyne voor het genieten van elk moment in de muziek en Ivo Venkov voor de creativiteit. Maris Jansons vanwege zijn manier van contact zoeken met het orkest.

Belangrijkste wijze les van je docent?

Jij moet een beslissing nemen voordat iemand anders het doet voor jou.

Naar welke bezetting gaat je voorkeur uit: harmonie, fanfare of brassband?

Italiaanse of Spaanse keuken? Elke bezetting heeft een bijzondere kleur. Ik kan hier geen keuze in maken. Ik heb nog nooit met een brassband gewerkt, maar ik heb opnames gehoord waarvan ik kippenvel kreeg.

Hoe zou je je stijl willen omschrijven?

Daar moeten mijn muzikanten een antwoord op geven. Gepassioneerd en toch duidelijk, zegt iemand naast me.

Waar heb je in je werk als dirigent een gruwelijke hekel aan?

Gsm's tijdens de repetities. Mensen die van week tot week eerder gemaakte opmerkingen vergeten.

Grootste succes/hoogtepunt als dirigent?

Natuurlijk geeft een geslaagd themaconcert of overwinning in een dirigentenwedstrijd altijd een heel fijn gevoel. Maar wanneer na een repetitie een muzikant naar mij toe komt en zegt: 'zie jij hoe de mensen ervan genieten? Dat was een leuke repetitie hoor!', voelt dat als de momenten waar ik het voor doe. Na mijn laatste concert met mijn eerste vereniging in Maastricht (Kunst Door Oefening, red.) ging een aantal muzikanten staan en begon te applaudiseren.

Concoursen of concerten?

Tot nu toe, dankzij de coronacrisis, heb ik geen concours meegemaakt als dirigent. Maar ik heb er wel zin in. Ik kan weer niet tussen die twee kiezen. Zonder concours zou ik wel kunnen leven denk ik.

Je bent geboren in Spanje. Wat heeft je naar Nederland gebracht?

Een embouchureprobleem. Als hoornist uiteraard.

Wat zijn de verschillen tussen de Nederlandse en Spaanse blaasmuziek?

De repetitie- en concerttijden. Probeer in Spanje op een zondagmiddag om twee uur maar eens een concert te organiseren. Die zijn nooit 's middags, maar altijd 's avonds. In het zuiden van Spanje beginnen ze vaak zelfs heel laat, rond elf uur 's avonds. Concerten met meer orkesten op een dag komen ook haast nooit voor. Een groot verschil is verder dat harmonieën vrijwel volledig door de gemeente gesubsidieerd worden. Muzikanten hoeven geen contributie te betalen en ook de instrumenten niet te huren. In sommige plaatsen worden de muzikanten zelfs betaald. Elke provincie heeft, los van de militaire orkesten, ook een professioneel orkest. In Spanje blijven alle muzikanten op speciale dagen eten na het concert. En in sommige plaatsen worden nieuwe muzikanten feestelijk onthaald: met muziek thuis opgehaald en in optocht naar hun eerste repetitie begeleid. Spanje kent helaas geen fanfares of brassbands. En nog een opmerkelijk verschil: in Spanje hebben harmonieorkesten vaak twee muzikanten die bugel spelen. Dat is in veel Spaanse muziek een aparte partij. Ik heb de luxe om in Boxtel twee muzikanten te hebben die bugel spelen."

En in muzikale beleving?

Een moeilijke vraag. Bij elke vereniging is dit anders, zowel in Nederland als in Spanje.

Wordt aan een concoursuitslag in Spanje ook zoveel gewicht gehangen als in Nederland?

Ik weet het niet helemaal zeker, maar in Nederland misschien wat meer dan in Spanje. Hier kunnen orkesten immers promoveren of degraderen. In Spanje bestaat de divisie-indeling niet op deze manier. Er zijn dus minder gevolgen aan een concoursuitslag verbonden.

Wat kan de Nederlandse blaasmuziek van de Spaanse blaasmuziek leren?

Mogelijk heeft het niks met de nationaliteit te maken, maar hier durven mensen in mijn ogen minder te zingen:

thuis, in de les, bij vrienden... Als je het kunt zingen, dan speel je het anders.

Wat kan de Spaanse blaasmuziek leren van de Nederlandse blaasmuziek?

Ik sprak een tijdje geleden met een Spaanse componist wiens carrière hier veel meer aandacht krijgt dan in Spanje. Nederland draagt zijn componisten meer op handen.

Je maakt als dirigent ook regelmatig uitstapjes buiten de blaasmuziek. Waar ligt je toekomst?

Ik heb eigenlijk orkestdirectie gestuurd en ook veel symfonische orkesten gedirigeerd. Ik zou heel graag meer opera willen dirigeren. Vijftien jaar geleden had ik niet gedacht dat ik vandaag als dirigent mijn brood zou kunnen verdienen, dus wie weet wat de toekomst brengt. Tot nu toe ben ik heel gelukkig en dankbaar met waar ik nu sta.

Muziekles keert steeds meer terug in het curriculum van het basisonderwijs. Hoe kan de blaasmuzieksector hiervan profiteren?

De muziek speelt reeds een belangrijke rol in het dagelijkse leven van de mensen: denk maar aan kinderliedjes, de radio, filmmuziek... Het maken van muziek echter is een heel ander gegeven. Ik zie het als een zeer positief feit dat hier steeds meer aandacht voor is in het dagonderwijs. Muziek begint pas echt

interessant te worden wanneer dit samen kan weerklinken. Ik ben er vast van overtuigd dat iemand die lid is van een muziekvereniging veel rijker is van geest en gelukkiger. Dat moet de blaasmuzieksector laten zien aan de politici.

Stel je zou de baas zijn over de blaasmuzieksector. Wat zou je dan veranderen?

Meer investeren in de jeugd. Muziek heeft duizend verschillende vormen die kunnen worden gepresenteerd aan kinderen. Jongeren uit kansarme situaties meer middelen aanbieden om muziek te kunnen beoefenen. Meer samenwerking met verschillende (muziek)culturen. Verouderde zalen vervangen door betere repetitielocaties.

Hoe zie je de toekomst van de blaasmuziek?

Als we voor de blaasmuziek zorgen, zie ik zeker een mooie toekomst. Het is wel hard werken maar zeker de moeite waard. De muziek is voor mij niet per se het doel, eerder de weg. Het is zonder meer het beste excuus om mensen samen te brengen en eensgezind iets moois te creëren.

Wat zijn je ambities als dirigent?

Ik zou graag zo veelzijdig mogelijk van nut zijn in de directiewereld. Ik zou heel graag directieles geven, in andere landen gaan dirigeren, een cd opnemen met mijn eigen stukken... Dromen genoeg. •

“

Hier kunnen orkesten promoveren of degraderen. In Spanje bestaat de divisie-indeling niet op deze manier. Er zijn dus minder gevolgen aan een concoursuitslag verbonden.